

Länsstyrelsen
Värmland

Samhällsbyggnad
Ida Axelsson Wall
010-224 75 59

YTTRANDE

Datum
2017-09-26

Sida
1(4)
Beteckning
424-2897-2017

Yttrande över Klimatanpassningsutredningens betänkande "Vem har ansvaret" (SOU 2017:42)

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länsstyrelsen anser att utredningen innehåller flera bra förslag men i sin helhet innebär de avgränsningar som utredningen valt göra att flera avgörande frågor kring ansvar och finansiering inte besvarats.

För klimatanpassning av Värmlands län är det av stor vikt att en inriktning och långsiktig plan för hantering av bland annat översvämnings- och skredrisker kopplade till Vänern och Göta älvdalen tas fram. Länsstyrelsen har tidigare lyft frågan till en nationell nivå genom skrivelser till Regeringen, som sedan överlämnades till utredningen. Även under utredningstiden lyfte Länsstyrelsen, tillsammans med andra aktörer, angelägenheten av att förslag tas fram på hur ansvar och kostnader för åtgärder ska fördelas eller en hur en process för hantering av Vänern och Göta älvdalen ska se ut. Länsstyrelsen hade förväntat sig mer av utredningen och förutsätter nu att frågan omhändertas av den nyligen beslutade Göta Älv delegationen.

Länsstyrelsen anser att förslagen inte ökar tydligheten vad gäller ansvarsfördelning för klimatanpassning av befintlig bebyggelse.

Länsstyrelsens synpunkter på utredningens förslag

7.2 Gällande ansvarsfördelning

Länsstyrelsen anser att det är en brist att utredningen har avgränsat sig på det sätt som har gjorts. Direktivet gällde att analysera ansvarsfördelning i syfte att anpassa pågående och planerad markanvändning och bebyggd miljö. Utredningen har valt att avgränsa sig till bebyggelse och därmed har annan struktur inom begreppet markanvändning utelämnats varvid ansvarsförhållanden inte redogjorts till fullo. Exempel på detta gäller infrastruktur och vattenkraft, se nedan. Att risker kopplade till exempelvis värme och höga temperaturer utelämnats av utredningen innebär också att ansvarsfrågor kopplade till dessa områden lämnas obesvarade.

Länsstyrelsen saknar analys av ansvarsförhållanden och klimatanpassningsåtgärder som gäller för vattenverksamhet som bedrivs vid t.ex. dammar och vattenkraftverk. Även ansvaret för skador i form av ras, skred, erosion och översvämningar som regleringar utifrån ett förändrat klimat är viktigt att utreda i sammanhanget. Klimatanpassningsutredningens direktiv var att inte ta upp sådant som Vattenverksamhetsutredningen har behandlat. Den utredningen har dock inte haft uppe frågor om ansvar för vattenverksamheter med de utgångspunkter som aktuell utredning har haft.

Vid vidare utredning av ansvarsförhållandena rörande anpassningen av aktuella vattenverksamheter till ett förändrat klimat bör betydelsen av principen att förorenaren betalaren beaktas. En analys behövs av hur åtgärder för att anpassa vattenverksamheter i eller till ett förändrat klimat kan eller bör finansieras. I samband härmed bör frågan om verksamhetsutövare som har dammar och vattenkraftverk kan ha ett kostnadsansvar för förebyggande åtgärder avseende att förhindra eller minska risken för t.ex. erosion, skred och ras utredas. I en analys av finansieringsfrågorna och frågan om staten kan eller bör stå för vissa kostnader är det givet att EU:s bestämmelser om olagligt statsstöd beaktats.

7.3 Analys om risker på grund av klimateffekter och en strategi i översiktsplanen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Det bör förtydligas att förslaget gäller både befintlig och tillkommande bebyggelse. Krav på hänsyn till risker för översvämningar mm. i översiktsplanen finns redan. Förslaget innebär ett visst förtydligande men väcker också frågan i vilken utsträckning t. ex. även beredskap, skötsel och informationsspridning kan/ska hanteras i översiktsplaner.

Analyserna och strategierna i översiktsplanerna ska enligt utredningen ligga till grund för kommande bedömning av framtida finansiering av klimatanpassningsåtgärder. Av bland annat den anledningen är det viktigt att tydlig vägledning ges till kommunerna inför detta arbete.

7.4.2 Förslag om en nationell strategi

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att en nationell strategi tas fram som klargör myndighetsstruktur och ansvarsförhållanden i de huvudområden som denna utredning inte tagit sig an. Utredningen hänvisar frågan om finansiering av klimatanpassningsåtgärder till en nationell strategi.

Att klargöra riktlinjer kring val av tidsperspektiv, återkomsttider, klimatscenario och acceptabla risker är av stor vikt för klimatanpassningen. Tidsperspektivet spelar exempelvis stor roll för kommunerna när det gäller att integrera klimatanpassning med riskhantering.

7.4.3 Förslag om en ny myndighetsstruktur

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen.

Länsstyrelsen ska, enligt förslaget bland annat ge planunderstöd och tillhandahålla relevant underlag samt genom samrådsförfarandet medverka till att kommunens analys över risker i översiktsplanen blir tillräcklig och ändamålsenlig. Det bör tydliggöras vad som menas med ”relevant underlag” och en vägledning om hur länsstyrelserna ska bedöma kommunernas analyser bör tas fram av Boverket.

7.5 Nybyggnation på riskfylld mark enligt äldre plan

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men uppmanar till att stryka ordet *alltid* i författningsförslaget.

För att förtydliga vilka ansökningar som får avslås är det viktigt att klargöra vad som menas med formuleringen *uppenbar risk*. Det är även värdefullt att klargöra hur åtgärder som i sig inte medför någon ökad risk ska hanteras. Exempel: för en tillbyggnad på en byggnad som uppenbart ligger i riskzonen för skador är det inte givet att tillbyggnaden i sig innebär någon ökad risk för skada.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma att förslaget kan väcka frågor kring andra aspekter t. ex. buller.

8.4 Ökade möjligheter för optimerad hantering av dagvatten

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att fastighetsägare kan begränsas i rätten att fritt lämna över dagvatten till den allmänna va-anläggningen.

Länsstyrelsen anser att det är rimligt att fastighetsägare fortsättningsvis tar ett ökat ansvar för tillkomst och hantering av dagvatten – rimlig kostnad för åtgärder kan dock skilja sig beroende på om det är en privatperson som är fastighetsägare eller om det är ett företag.

8.5 En vägledning för kommunerna

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ny vägledning från Boverket till kommunerna.

8.6 Reglering av markens genomsläpplighet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Det bör omformuleras till förslagsvis: *markytans utformning avseende genomsläpplighet*.

9. Finansiering

Länsstyrelsen anser att det är olyckligt att utredningen inte kommer med principiella ställningstagande eller en beskrivning av hur man ska gå vidare med exempelvis åtgärder för befintlig bebyggelse. Finansieringsfrågan skjuts istället framåt till år 2022 när kommunernas analyser ska vara genomförda. Utredningen föreslår en ökning av medel att söka från MSB men i relation

till kostnader och exempelvis medel i andra EU-länder är summan ändå mycket låg.

10. Konsekvensanalys

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagna resursförstärkningar. Länsstyrelsen delar bedömningen om att utredningens förslag innebär en något förstärkt roll och tydligare uppgifter för länsstyrelserna och att mer resurser därmed behövs för att kunna stödja kommunerna.

Finansiering av förslaget om analys i översiktsplanen kopplas till kommunens befolkningsmängd. Detta bör utökas med en bedömning av riskbilden i kommunen.

Landshövding Kenneth Johansson har fattat beslut om detta yttrande. Klimatanpassningssamordnare Ida Axelsson Wall har varit föredragande. I den slutliga handläggningen deltog också planhandläggare Kester Gibson, tillförordnad enhetschef Annie Johansson, verksamhetschef Bengt Falemo samt länsråd Johan Blom.